

Препорука критеријума за оцењивање

Критеријуми и елементи оцењивања у настави српског језика и књижевности

Овим документом утврђују се начин, поступак и критеријуми оцењивања постигнућа ученика из предмета српски језик и књижевност у V VI, VII и VIII разреду.

Сврха и принципи оцењивања ученика

Оцењивање је саставни део процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика.

Оцењивање је континуирана педагошка активност која позитивно утврђује однос према учењу и знању и подстиче мотивацију за учење.

Оцењивањем се ученик оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, за постављање личних циљева током процеса учења, развија се систем вредности и обезбеђује се поштовање општих принципа система образовања и васпитања утврђених законом којим се уређују основе система образовања и васпитања.

Принципи оцењивања јесу:

- 1) објективност у оцењивању према утврђеним критеријумима;
- 2) релевантност оцењивања;
- 3) коришћење разноврсних техника и метода оцењивања;
- 4) правичност у оцењивању;
- 5) редовност и благовременост у оцењивању;
- 6) оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу;
- 7) уважавање индивидуалних разлика, потреба, узраста, претходних постигнућа ученика и тренутних услова у којима се оцењивање одвија.

Формативно и сумативно оцењивање

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.

Формативно оцењивање, јесте редовно праћење и процена напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа и ангажовања у оквиру предмета. Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа и ангажовања ученика. Формативне оцене се евидентирају у педагошкој документацији наставника и електронском дневнику, и најчешће се односе на редовно праћење напретка постигнућа ученика, начина како учи, степена самосталности у раду, начина остваривања сарадње у процесу учења са другим ученицима и другим подацима о ученику битним за праћење.

Сумативно оцењивање, јесте вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Оцене добијене сумативним оцењивањем су по правилу бројчане и евидентирају у се електронском дневнику.

Критеријуми оцењивања морају бити усклађени на нивоу стручног већа у оквиру истог и/или сродних предмета и усвојени на педагошком колегијуму. Оцењивање из истог предмета у једној школи изводи се на основу истих или упоредивих критеријума и инструмената оцењивања

*Наставник је дужан да обавести ученике о наставним садржајима који ће се проавати према распореду , најкасније **пет** дана пре провере.*

*На почетку школске године **ученици, родитељи, односно старатељи се обавештавају о критеријумима, начину, поступку, динамици, распореду оцењивања и доприносу појединачних оцена закључној оцени.***

Распоредом може да се планира највише једна провера у дану, а две у наставној недељи.

*Оцена из писмене провере постигнућа уписује се у дневник у року од **осам** радних дана од дана провере, у противном писмена провера се **поништава**.*

Ако након писмене провере постигнућа више од половине ученика једног одељења добије недовољну оцену, писмена провера се поништава за ученика који је добио недовољну оцену.

*Писмена провера понавља се **једанпут** и може да буде организована на посебном часу,уколико ученик није задовољан истом.*

*Након поништене писмене провере, а пре организовања поновљене, **наставник је дужан да одржи допунску наставу, односно допунски рад.**Ако после писмене провере постигнућа више од половине ученика једног одељења добије недовољну оцену, писмена провера се понавља за ученика који је добио недовољну оцену и за ученика који није задовољан оценом.*

*Ученик и родитељ има право на **образложење оцене, као и право увида** у рад ученика (писмене радове, контролне задатке, тестове знања, производе практичног рада, презентације и др.) на основу кога је оцена дата.*

Писмене провере знања:

У току школске године ученици имају четири писмена задатка (обавезна) и контролне задатке према плану и програму.

Ученику је током писане провере знања забрањена употреба недопуштених средстава (мобиљни телефони, бубице, свеске, пушкице, књиге) и преписивање. Уколико наставник примети на часу употребу оваквих средстава против ученика се покреће васпитно-дисциплински поступак који означава тежу повреду радних обавеза ученика.

Писмени задаци су провера савладаности писменог изражавања ученика и подразумевају учеников самостални рад. Уколико наставник утврди да је ученик преписао (плагирао) туђ рад у било којој мери, сматра се да ученик није одговорио на задатак и добија оцену недовољан (1).

Наставник је дужан да укаже на изворе одакле је рад преписан (слика екрана, линк, са датумом када је погледан од стране наставника), и да на тај начин документује преписано.

Задатак се може сматрати преписаним иако наставник није утврдио да се преписивање десило употребом недозвољених средстава, већ је **научен напамет** или на други начин.

Уколико наставник нађе два (или више) иста задатка код различитих ученика, како садржински или по сличним грешкама, сматра се да ученици нису написали задатак без обзира ко је од кога преписао и задатак се за те ученике понавља. Све писане провере знања треба писати писаним словима читко и уредно.

Оцена је јавна и саопштава се ученику одмах по добијању, са образложењем. Образложење оцене садржи препоруку које активности ученик треба да предузме у даљем раду.

Оцена из предмета је бројчана. Бројчана оцена је: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1). Оцена недовољан (1) је непрелазна.

Бројчана оцена из у току школске године, утврђује се на основу следећих критеријума: оствареност исхода, самосталност и ангажовање ученика.

Бројчана оцена на писменом задатку се овако изводи:

	Критеријуми за оцењивање	оцена	
ЈЕЗИК и правопис	<ul style="list-style-type: none"> ● Ученик је добро одабрао примере којима може да аргументује став о задатој теми. ● Одабрана грађа има видљиву и логичку језичко-смисаону повезаност. ● Лексика је богата и разноврсна. Поштовање правописних правила је на високом нивоу. ● Чист, прегледан и уредан задатак. 	5-4	
	<ul style="list-style-type: none"> ● Основна тема није представљена у довољној мери. Нема довољно грађе (уопштено, непоткрепљено). ● Логичност редоследа излагања није поштована у довољној мери; има понављања. ● Сиромашан лексички фонд. Непотребно дуга и мање јасна реченица. Грешке у писању слова, интерпункције; недоследност у 	3	

<p>писању негације, гласовних промена...</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Задатак има мрље, жврљотине које нарушавају изглед текста или утичу на читљивост задатка 		
<ul style="list-style-type: none"> ● Основна идеја није саопштена; грађа није у вези са темом; садржај задатка се везује за препричавање. ● Несређена и нејасна форма казивања; тешко се стиче слика о целовитости текста, нема јасних целина... ● Сиромашан избор речи; неадекватна употреба жаргона, колоквијализама... Правописно некоректно. ● Неуредан и нечитак задатак. 	1-2	

Усне провере знања

Оцењивање се врши континуирано, на сваком часу.

Ученици чије знање наставник проверава на часу усменим путем бирају се методом случајног одабира, према жељама ученика да тог дана одоварају усменим путем, или у договору са наставником.

Учеников успех на усменим проверама знања вреднује се на следећи начин, а у складу са Правилницима о оцењивању :

- Одличан (5)
Ученик на постављено питање одговара самостално, и показује висок ниво познавања градива, одговара на потпитања наставника без помоћи наставника и самостално повезује знања уводећи и појмове и појаве које се тичу других предмета, или на начин који показује висок степен развијености међупредметних компетенција. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа (почев од препознавања градива до примене наученог на новим примерима). Успешно актуализује своја знања и повезује их са стварним примерима из живота.
- Врло добар (4)
Ученик самостално одговара на питања, уз минималну помоћ и погрешке, добро познаје појмове који се тичу градива, не лута по теми

постављаног питања, самостално одговара на потпитања која даје наставник, или уз малу помоћ наставника. Успешно решава задатке на свим нивоима постигнућа, уз малу помоћ наставника.

- **Добар (3)**
Ученик познаје градиво, уме да препозна појмове који се тичу градива и да их репродукује, уз помоћ наставника уме да одговори на потпитања, али често греша. Не открива узрочно-последичне везе и не може самостално закључивати о њима. Одговара на питања основног нивоа и задатке које је наставник већ давао на часу. Показује занимање и труди се, упркос свему.
- **Довољан (2)**
Ученик може набројати, именовати или уз помоћ наставника дефинисати само основне појмове, стално га треба подсећати и усмеравати у одговорима наводити на тачна решења и уз помоћ наставника је у стању да реши задатке основног нивоа. Отежано повезује дате чињенице и често греша у примени знања.
- **Недовољан (1)**
Ученик није савладао основне појмове које садржи тема коју одговара, не показује интересовање да уз помоћ наставника пронађе одговоре, одговара са „не знам“ и „дајте ми један“, не жели усмено да одговара кад на њега дође ред или када га наставник позове да одговара.

Формативно оцењивање

Домаћи задаци и посебни (индивидуални) задаци

Усмене и писмене провере

Усмена провера постигнућа ученика обавља се на сваком часу. Усмена провера постигнућа се на најављује. Усмена провера евидентира се у дневнику. На једном часу ученику може бити евидентирано више активности. Након 4 евидентиране активности ученика, у дневник се уноси бројчана оцена.

Критеријуми за оцењивање усмене провере постигнућа:

АКТИВНОСТ	ОЦЕНА
	одличан (5)
	врло добар (4)
	добар (3)
	довољан (2)
	недовољан (1)

Активност у дневнику означена са жутим смајлијем 😊 најчешће служи као обавештење и не рачуна се при извођењу бројчане оцене.

Поред усмене провере у активности које се евидентирају у дневнику спадају и однос ученика према раду, активност ученика на часу и израда домаћих задатака.

Писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута обављају се без најаве, а спроводе се ради утврђивања остварености циља једног или више часова и савладаности дела реализованих програмских садржаја, односно остварености операционализованих исхода.

Оцена из писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута се не уписују у дневник, већ се евидентира се у педагошкој документацији наставника ради праћења постигнућа ученика на крају програмске целине или на крају полугодишта. Резултати писмене провере постигнућа у трајању до 15 минута могу се узети у обзир приликом утврђивања закључне оцене ученика.

Наставник води евиденцију о домаћим задацима и индивидуалним задацима које је дао ученику.

Три ненаписана домаћа задатка вреднују се оценом недовољан (1)

Уколико ученик није понео домаћи задатак на час (није донео свеску, радну свеску, презентацију, плакат, пано или нешто друго), сматра се да га није урадио.

Уколико наставник утврди да је домаћи задатак писао неко други, или је преписан са интернета, сматра се да га ученик није урадио. Уколико ученик покаже на следећем часу уредно написан домаћи задатак, наставник то бележи у своју педагошку свеску, али се не брише минус или друга знака да је задатак неизвршен, уколико ученик заиста није поправио свој однос према домаћим задацима.

Уколико ученик добије посебан задатак у договору са наставником бира облик у којем ће га представити.

Ако ученик има задатак да спреми презентацију, оценом одличан (5) може се оценити презентација (дигитални алат) урађена по следећим критеријумима:

1. презентација садржи највише десет слајдова
2. слајдови нису оптерећени текстом већ служе само као основ за успешно презентовање садржаја
3. ученик одлично познаје тему о којој говори и излагање уз помоћ презентације (дигиталног алата) је течно и има свој логички след
4. презентација не поседује граматичке и правописне грешке
5. презентација није преузета са интернета (са сајта Википедије или слично), већ указује на изворе одакле је ученик преузео материјале.

Уколико је задатак површно одрађен, преузет са интернета, или само преузет текст без критичког односа према садржају, уколико ученик не познаје тему довољно да би самостално о њој говорио, али је показао интересовање и урадио задатак, његов се одговор позитивно оцењује као урађен, али не добија оцену, већ се позитивн одговор води у педагошкој свесци наставника.

Стална активност и пет узастопно тачно написаних задатака оцењује се оценом одличан (5).

Школска свеска

Наставник може да оцени школску свеску ученика на крају полугодишта или школске године. Том приликом наставник оцењује: комплетност садржаја свеске, уредност, цртеже, додатне текстове и слично.

Рад у групи:

Оцена за рад у групи иста је за све ученике у групи, осим уколико наставник није донео посебан поступак вредновања груног рада, и пише се у педагошкој свесци.

Бројчани критеријум који важи за тестове или за друге врсте бодовних задатака:

$$0 - 40 \% = 1$$

$$41\% - 59\% = 2$$

$$60\% - 74\% = 3$$

$$75\% - 89\% = 4$$

$$90\% - 100\% = 5$$

Било би **пожељно** да се ученицима којима недостаје један поен за вишу оцену, дозволи да добију вишу оцену јер процена тежине задатака може бити флексибилна, а на тај начин се ученици мотивишу да успешније раде.

Закључна оцена

Закључна оцена из предмета утврђује се на крају првог и другог полугодишта, на основу свих појединачних оцена које су унете у дневник од почетка школске године, а у складу са законом.

Закључна оцена је бројчана.

Закључна оцена за успех из предмета не може да буде мања од:

- одличан (5), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена најмање 4,50;
- врло добар (4), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 3,50 до 4,49;
- добар (3), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 2,50 до 3,49;
- довољан (2), ако је аритметичка средина свих појединачних оцена од 1,50 до 2,49.

Закључна оцена на полугодишту не узима се у обзир приликом утврђивања аритметичке средине на крају другог полугодишта.

Актив српског језика и књижевности

Руководилац : **Марина Стојановић**

